

Arkæologisk Forum

Nr.39
2018



	Redaktionens leder	1
	Stakkels Jim...	
Artikel		
	Andres Siegfried Dobat, Torben Trier Christiansen, Mogens Bo Henriksen, Peter Jensen, Stine Vestergaard Laursen, Mads Dengsø Jessen, Rikke Ruhe, Freddy Arntsen & Mads Kähler Holst	3
	DIME – Digitale Metaldetektorfund Den Danske Registreringsportal for Detektorfund	
Artikel		
	Frida Amalie Bruno Weitling*	13
	Berørt af det uberørte Refleksioner over et samtidsarkæologisk eksperiment	
Conference		
	Marc Adam Fenchel & Laura McAtackney	19
	Contemporary Archaeology Review of Contemporary & Historical Archaeology in Theory conference	
Artikel		
	Sarah Sander Laugesen*	24
	Arkæologiske Podcasts Hvordan kan arkæologien bruge de nye digitale formidlingsformer?	
Spejlinger		
	Redaktionen	31
	Arkæologisk Forum – Spejlinger	
	Jesper Hansen*	33
	Arkæologi og naturvidenskab – fremmede, bekendte, flirtende, ægtefæller, skilt....eller lidt af det hele	
	Jeanette Varberg*	38
	Står arkæologien i skyggen af naturvidenskaben?	
Anmeldelse		
	Ole Thirup Kastholm	41
	Trods skriveborde og eksperimenter – spørgsmålet om jernalderens udspændte både er stadig ubesvaret	

*Fagfællebedømt artikel

Arkæologisk Forum – Spejlinger

'Spejlinger' er et nyt tiltag i Arkæologisk Forum. Idéen med artikelserien er at præsentere en aktuell arkæologisk problemstilling fra den internationale litteratur (tidsskrifter, konferencer, bøger mv.) og lade udvalgte skribenter spejle denne i en specifik dansk kontekst. Skribenterne skal således ikke diskutere den oprindelige tekst, men derimod 'tænke med den' og præsentere den centrale problemstilling i en ny (men for vores læsere velkendt) sammenhæng - også selvom det indebærer at være uenig med den oprindelige teksts udlægning af problemstillingen. Formålet med 'Spejlinger' er dermed at give et lille kig ind i, hvad der rører sig i arkæologien internationalt, samtidig med at dette bringes direkte ind i og gøres relevant for en national arkæologisk sammenhæng. Håbet er, at tiltaget vil fungere som en slags 'åben læseklub', der både vil inspirere og provokere til at se arkæologien i Danmark i en større sammenhæng.

Udgangspunktet for den første udgave af 'Spejlinger' er artiklen *The Two Cultures and a World Apart: Archaeology and Science at a New Crossroads* af Tim Flohr Sørensen (2017).

'*The Two Cultures and a World Apart: Archaeology and Science at a New Crossroads*' er en diskussionsartikel. Emnet er således af overordnet teoretisk karakter og tonen debatterende. Artiklen følges desuden af kritiske kommentarer af henholdsvis Hallvard J. Fossheim, Kristian Kristiansen, Kerstin Lindén og Marc Vander Linden samt et svar på kritikken af den oprindelige artikels forfatter, Tim Flohr Sørensen. I det følgende har vi bedt skribenterne hovedsageligt at forholde sig til problemstillingen i den oprindelige artikel og ikke til de efterfølgende kommentarer.

Udgangspunktet for artiklen er en diskussion af arkæologiens forhold til henholdsvis humanistiske og naturvidenskabelige videnskabsideal. Der argumenteres for at naturvidenskabelige metoder såsom statistisk modelbygning bl.a. gennem brug af 'Big Data', aDNA studier, strontiumisotopanalyser etc., fylder mere og mere i den arkæologiske videnskab idag; en situation, som med Kristian Kristiansens ord er blevet beskrevet som 'the third science revolution' (Kristiansen 2014). Hvor nogle alene ser dette som en positiv udvikling, finder Sørensen dog, at udviklingen udfordrer den arkæologiske videnskab fundamentalt, og at der er en mangel på diskussion af hvor denne udvikling fører arkæologien hen. Helt konkret identificerer Sørensen tre udfordringer, som den voksende inkorporering af naturvidenskab betyder for den arkæologiske videnskab:

1. En voksende skepsis overfor tolkninger, der ikke kan 'bevises' med naturvidenskabelige undersøgelser
2. En tilbagevenden til at 'lade data tale for sig selv' med en fare for at resultater fra naturvidenskabelige undersøgelser bliver opfattet som 'sandheder'
3. En skæv forståelse af tværvideenskabelighed, hvor det naturvidenskabelige videnskabsideal kommer til at dominere fremfor at resultere i en multi-disciplinær tilgang til arkæologiske problemstillinger.

Med eksempler fra bronzealderforskningen argumenterer Sørensen for, at der er en risiko for, at resultaterne fra naturvidenskabelige undersøgelser bruges naivt uden hensyntagen til den usikkerhed, der er forbundet med disse, og samtidig bruges til at dække over det fragmenterede og ukomplette, som er en grundpræmis for det arkæologiske materiale. Det sætter, ifølge Sørensen, et direkte aftryk på, hvordan 'arkæologisk viden' defineres, da absolutte og kvantificerbare data efterstræbes frem for spekulationen og fortolkningen. Konsekvensen, som Sørensen ser det, er en voksende opfattelse af, at sociale og kulturelle spørgsmål, på trods af deres kompleksitet, kun kan besvares gennem brug af naturvidenskabelige metoder.

Artiklen er ikke en kritik af naturvidenskabelige undersøgelser som sådan eller af deres relevans for det arkæologiske felt, men derimod en mere overordnet kritik af, hvordan disse anvendes i arkæologien og hvordan de potentielt ændrer og ensretter opfattelsen af den arkæologiske viden uden, at dette debatteres. En

Spejlinger – den arkæologiske udgravning og formidling

større og mere generel debat af denne udvikling efterlyses, og Sørensen opfordrer således arkæologer til i højere grad at reflektere over, hvordan arkæologer stiller spørgsmål, hvorfor de stiller spørgsmål og ikke mindst hvordan disse besvares.

Spejlinger – den arkæologiske udgravning og formidling

Til denne første udgave af 'Spejlinger' har Redaktionen inviteret henholdsvis Jesper Hansen fra Odense Bys Museer og Jeanette Varberg fra Nationalmuseet til at spejle problematikken fra Tim Flohr Sørensens artikel i hver deres fagområde, henholdsvis den arkæologiske udgravning og den arkæologiske formidling.

Jesper Hansen er uddannet Ph.d. og leder af arkæologien på Odense Bys Museer, hvor han blandt andet er ansvarlig for administrationen af kapitel 8-arkæologien. Desuden har han mange års erfaring fra feltarkæologien.

Jeanette Varberg er museumsinspektør ved Nationalmuseets afdeling for Danmarks og Middelhavslandenes Oldtid med ansvar for den arkæologiske formidling og derudover forfatter og foredragsholder, der er kendt for at bruge arkæologien, som springbræt til at diskutere livet i vores egen tid.

Som oplæg til den faglige spejling i en konkret dansk kontekst har redaktionen stillet skribenterne følgende spørgsmål:

- Genkender du de tre udfordringer, som Sørensen ser i den arkæologiske udgravning/formidling?
- Hvordan stiller arkæologer spørgsmål i den arkæologiske udgravning/formidling?
- Hvad er arkæologisk viden i den arkæologiske udgravning/formidling?

Og hermed giver vi ordet videre til vores to skribenter.

Litteratur

Kristiansen, Kristian 2014

Towards a new paradigm? The third science revolution and its possible consequences in archaeology.

Current Swedish Archaeology 22, s. 11–34.

Sørensen, Tim Flohr 2017

The Two Cultures and a World Apart: Archaeology and Science at a New Crossroads.

Norwegian Archaeological Review 50 (2), s. 101-115.

Arkæologi og naturvidenskab

– fremmede, bekendte, flirtende, ægtefæller, skilt... eller lidt af det hele

Gennem de seneste årtier er mængden af arkæologisk empiri steget markant og kombineret med teoretiske udviklinger og arkæologiens tendens til at positionere sig i stadig mere integrerede samarbejder med nyere såvel som klassiske naturvidenskabelige discipliner, oplever flere, at arkæologien som forskningsfelt er under forandring (fx Kristiansen 2014; Løvschal 2016; Sørensen 2017). Set fra et musealt forvaltnings- og planperspektiv udgør Tim Flohr Sørensens kritik af den aktuelle udvikling en oplagt anledning til refleksion. Dels med henblik på at overveje arkæologiens relation til naturvidenskaben og dels for at give konkrete bud på, hvordan vi i arkæologien drager maksimal gavn af de muligheder, som alle vist er enige om ligger i de naturvidenskabelige analyseformer – hvad enten arkæologien måtte defineres som humanistisk, samfundsvidenskabelig eller for den sags skyld naturvidenskabeligt funderet.

Fra bord til jord

Som feltarkæologer skal vi selvsagt være bevidste om, at vi som subjektive aktører ikke alene agerer som data-registranter og data-analytikere. Vi er også data-skabere, der dels er styret af vores individuelle – og mere eller mindre bevidste – videnskabsteoretiske udgangspunkt, og dels underlagt den ramme, som udgravningsvirksomheden i Danmark fungerer indenfor, jf. museumslovens kap.8 og tilhørende vejledninger. I den egenskab mener jeg, i lighed med Hallvard Fossheim (2017:119), at vi har en etisk forpligtelse til, på en strategisk forskningsrettet baggrund, at producere så bredspektrede datagrundlag som muligt for det arkæologiske materiale. Dette dels under hensyntagen til, at der er tale om en begrænset ressource og dels med udgangspunkt i det synspunkt, at det bredspektrede datagrundlag ofte styrker og i mange tilfælde sågar udvider vores analytiske muligheder. Vores rolle på de arkæologiske museer er, set med det udgangspunkt, åbenlyst afgørende for arkæologisk vidensgenerering. Dette forhold blev da også eksplicit formuleret for snart ti år siden i Kulturstyrelsens rapport *International evaluering af vidensudviklingen i forbindelse med den arkæologiske undersøgelsesvirksomhed efter den nye museumslov fra 2002*. Her understreges, at *“...valget af udgravningsmetode er helt afhængig af formulerede videnskabelige problemkomplekser – sagt med andre ord er dokumentation og registrering altid spørgsmålsorienteret. Det er væsentligt, at alle undersøgelser i planlægning, gennemførelse og afrapportering ses i et bredere perspektiv, og at dette erkendes som det*

vigtige første trin i vidensproduktionen.” (Kulturstyrelsen 2009:8).

Centralt for vores feltarkæologiske virke står dermed vores evne til at konkretisere og løse videnskabelige problemkomplekser (spørgsmål), der kan belyses ud fra vores videnskabsteoretiske ståsted. Det vil sige at skabe en kobling mellem det (arkæologiske) videnskabelige ideal, og så den konkretisering, der fremgår af selve spørgsmålsformuleringen og den metodiske tilgang forbundet hertil. Her har den dominerende teoretiske diskussion de seneste årtier i særdeleshed udspillet sig inden for de processuelle/post-processuelle felter, og de klassiske diskussioner og positioner forbundet hermed – en diskussion som flere efterhånden betragter som hægedynd, kedsommelig og med et ønske om fredelig sameksistens (Wallace 2010; Sørensen 2017; Kristiansen 2017).

Mit indtryk af den i praksis anvendte vidensgenerering – dvs. løsrevet, men ikke nødvendigvis adskilt fra forskerens ideal – inden for (felt)arkæologien er, at der i udstrakt grad benyttes en abduktiv slutningsproces. Det vil sige en kreativ analytisk proces, der systematisk søger at forklare konkrete observationer bedst muligt i forlængelse af den overordnede teoretiske model, der ligger til grund. Dette vel at mærke med bevidstheden om, at såvel det empiriske som det teoretiske grundlag senere kan vise sig at være forkert! Implicit heri ligger, at viden, og dermed enhver teori, nødvendigvis må opfattes som ufuldstændig, og således principielt set

blot udgør det til enhver tid 'bedste' forklaringsalternativ/teori blandt mange mulige (Buch-Hansen og Nielsen 2005).

Abduktionen er integreret i *kritisk realisme*, som den britiske filosof Roy Bhaskar formulerede i midten af 1970'erne som alternativ til de hhv. positivistiske og postmoderne videnskabelige retninger (Bhaskar 1975). Uden at der hér er tale om et korstog eller en egentlig forbøn for en arkæologisk kritisk realisme, så mener jeg, at der for arkæologien er meget at hente for de måder, hvorpå vi må forholde os til viden, qua arkæologiens grundlæggende empiriske forankring som *the very discipline of things* (jf. Olsen et al. 2012; Sørensen 2017:113).

Jeg er enig med Sørensen i, at arkæologien gødes i friktionen mellem forskellige ontologiske og epistemologiske positioner (Sørensen 2017:113). Jeg ser dog ikke den multidisciplinære tilgang truet qua arkæologiens forstærkede fokus på skabelse og publicering af nye, store (typer) datasæt med assistance fra naturvidenskaben, eller for den sags skyld ved etableringen af mindre polariserede positioner i forhold til begreber som 'relativ' og 'absolut' viden. Ligesom Kristian Kristiansen (jf. Habermas), så opfatter jeg denne skelnen indenfor arkæologiens område som helt overvejende betinget af forskningshistoriske årsager, og for så vidt ikke af en grundlæggende anderledes metodisk tilgang (Kristiansen 2017:122). Jeg fristes til at spørge: Hvori består den grundlæggende metodologiske forskel ved hhv. arkæologens typologiske bestemmelse og metallurgens bestemmelse af proveniens for et givent metal? De synes begge at opløse objektet i en række empiriske observationer, der af hver af de to fageksperter sammenholdes med en kendt teori (fx hhv. typologiske ordninger og landkort med oplysninger om metalforekomster og -karakteristika) ud fra hvilken, der konkluderes en teori om genstandens type/proveniens. Her er principielt ingen såkaldt 'absolut' viden, men fælles for anvendelsen af begge i arkæologisk forskning er, at de i praksis bruges som sådan, så længe den bagvedliggende teori (typologien & landkortet), der ligger til grund for teorien om genstanden er intakt. Derved bliver observationer analyserbare og derved skabes det empiriske grundlag for at stille spørgsmål som fx: "*Hvad fortæller bæltepladen og halskraven om perceptionen af køn blandt bestemte medlemmer af sydsjaskandinaviske samfund i ældre bronzealder?*" (jf.

Sørensen 2017) eller "*Hvad fortæller metallets komponenter om udnyttelsen af sydsjaskandinaviske kobberforekomster i ældre bronzealder?*" (tilnærmet Ling et al. 2014). Det grænser her til det banale at understrege, at hverken bæltepladen, halskraven eller metallet fortæller noget som helst i sig selv. Opløst i empiriske observationer kan de imidlertid hver især, eller sammen, aktiveres i et metodisk og teoretisk rammeværk, hvorved vi som arkæologiske analytikere har mulighed for at opstille problemfelter/spørgsmål i en kreativ proces, som vi søger at besvare mere eller mindre entydigt/konkret, alt afhængig af spørgsmålet. Ny empiri skaber således grundlag for nye spørgsmål (og omvendt), ligesom ny empiri og ny teori også kan bidrage til dybere indsigt og bredere svar på eksisterende problemfelter. Jeg betragter det dermed også som meningsløst at anskue et arkæologisk problemfelters humanistiske, socialvidenskabelige eller naturvidenskabelige forankring ud fra en umiddelbar konstatering af, hvorvidt der anvendes ingen, nogle eller mange data produceret inden for de naturvidenskabelige discipliner eller om der anvendes en computer til at ordne data. Det er hvad vi gør, og hvilke problemkomplekser vi besvarer med data, der i min optik er det springende punkt her.

Min oplevelse med implementering af naturvidenskabelige analyseformer og vidensgenereringen på baggrund heraf er ikke så kritisk, som den Sørensen giver udtryk for i sin analyse. Blandt arkæologer på museerne og blandt aktører i debatter ved enhver given (inter)national forskningskonference/symposium oplever jeg således en faglig debat og kritisk stillingtagen til resultater baseret på såvel ¹⁴C-dateringer, Sr-analyser og naturvidenskabelige proveniensbestemmelser, som til tolkninger af verdenssyn, trossystemer og sociale relationer, forankret i det Sørensen beskriver som en diskuterende humanistisk metode.

I forhold til forskningsimpact (jf. Pedersen 2017:5) er min oplevelse mindre entydig. Hvad angår den specifikt akademiske impact har jeg ikke bemærket nogen grundlæggende forskel for de projekter, jeg har udarbejdet hhv. med og uden naturvidenskabelige analyser som (in)direkte afsæt for tolkningerne (fx Hansen 2006; 2015; Hansen et al. 2017). Tilsvarende har min hjeminstitution ikke noteret nogen forskel i graden af tilsagn/afslag fra fonde og puljer (fx Kulturministeriets Forskningsudvalg og Veluxfonden), der kunne relateres til, hvor tæt vi var relateret til

Spejlinger – den arkæologiske udgravning og formidling

naturvidenskaben i den metodiske tilgang til det enkelte problemfelt.

Anderledes kan det imidlertid godt forholde sig med den samfundsorienterede impact (Pedersen 2017). Her kan jeg godt følge Sørensens bekymring for den humanistiske forskning derhen, at (forventede) videnskabelige resultater, der (kan) formidles (nærmest) som "one-liners" og som samtidig har en potentiel målbar økonomisk gevinst, i mange henseender optages lettere i samfundet og genererer politisk debat og prioritering – og at det på sigt kan svække prioriteringen af humanistisk forskning yderligere. Det er nok rimeligt at formode, at en sådan proces – over tid – påvirker de politisk prioriterede strategiske forskningsmidler og dermed forstærker en offentlig diskurs i en bestemt retning – og dermed også de udøvende forskere. En sådan udvikling skaber bevillingsmæssige tyngdepunkter for en række naturvidenskabelige, økonomiske og tekniske forskningsområder, og det er formentlig også et udtryk heraf, vi ser i den – af Sørensen påpegede – skæve fordeling af Grundforskningscentre. Blot mener jeg ikke, at det i så høj grad er et videnskabsteoretisk problemfelt/krisetegn for hverken arkæologi eller humaniora, men derimod snarere en konsekvens, som er rodfæstet i den samfundsmæssige diskurs og politiske opinion, bl.a. om krav til kvantificerbar effektmåling.

Jeg opfatter for så vidt ikke det aktuelle videnskabelige paradigme i arkæologien som værende særskilt naturvidenskabeligt. Personligt ser jeg snarere arkæologien i en socialvidenskabelig kontekst, men det gør jeg altså primært på baggrund af de problemfelter/spørgsmål, jeg selv aktuelt formulerer og forholder mig til. Og det samtidig med en positiv vished om, at andre med samme ret opfatter arkæologien som humanistisk eller sågar naturvidenskabelig. Jeg mener oprigtigt ikke, at det tjener arkæologien at opsoøge en entydig holdning netop til dette så grundlæggende spørgsmål, og dermed mener jeg heller ikke, at det giver mening at snakke om 'passende' spørgsmål/problemkomplekser. Det er, som allerede anført, netop i friktionen mellem de forskellige arkæologiske tilgange og problemkomplekser, at dynamikken og nyskabelsen så at sige ligger begravet. Det betyder imidlertid ikke, at jeg ikke er vidende om den stærkt øgede produktion og anvendelse af naturvidenskabelige data i arkæologien i disse år. Jeg vil blot hævde, at disse er – og altid vil være – i et markant mindretal, når de sammenholdes med de

ikke-naturvidenskabelige data, der ligger til grund for basal tolkning af arkæologisk udgravningsdokumentation (stolpehul, hus, gård, landsby, grav etc.). Da samtidig netop det lavere antal empiriske naturvidenskabelige observationer ofte – og med rette – anføres som en væsentlig kritik for den repræsentative værdi afledt af disse observationer (fx. Sørensen 2017:6), så mener jeg, at en oplagt måde at møde problemet på, er at styrke empirien gennem strategisk forskningsbaseret dataindsamling.

Fra jord til bord – strategisk forskningsbaseret dataindsamling

På museerne skal vi, som tidligere anført, være meget bevidste om vores rolle som data-skabere som basis for vidensproduktion. Derfor anser jeg det også for afgørende at arbejde systematisk med strategisk og langsigtet forskningsbaseret dataindsamling i kap.8-arbejdet, hvor langt hovedparten af den arkæologiske empiri i Danmark indsamles.

Ved Odense Bys Museer har vi gennem det seneste tiår håndteret denne udfordring strategisk, og det er bl.a. gennem en strategisk fokus på indsamling af materiale til ¹⁴C-analyser lykkedes at skabe empirisk grundlag for en markant ændret syntese/teori for landsbydannelser i 2. halvdel af 1. årtusinde med fokus på bl.a. organisatoriske, ideologiske, sociale og økonomiske aspekter (Hansen 2015).

Aktuelt har vi for årene 2017-2021 formuleret en ny forskningsbaseret dataindsamlingsstrategi. Strategien kalder vi *Årtusinders råvarer* (2016), og den er målrettet råvarernes (fx kobber, jern, træ, keramik, dyr, mennesker etc.) proveniens, med henblik på at skabe fornyet empiri om råvarestrome i et langtidsperspektiv. Vi tror nemlig på, at der her gemmer sig endnu uudnyttede potentialer for ny teoridannelse om fortidens samfund og samfundsorganisering lokalt, regionalt og internationalt. Her er selvsagt ingen garanti for ny grundlæggende teori, men som det gælder i alle innovative processer (og forskning *par excellence!*), så må og skal vi være risikovillige i denne proces – ellers går vi i stå!

For dataindsamling afledt af det museale kap.8-arbejde er der en række forhold, der gør sig gældende i målet om at styrke strategiernes potentielle virkefelter. Vigtigst i den forbindelse er det, at strategien skal

udsprunge af et klart defineret problemfelt, som dataindsamlingen målrettes. Strategien kan med fordel målrettes flere dimensioner, fx typologiske, organisatoriske, relationelle etc. Strategien skal have tid til at virke, fx 5 eller 10 år. Strategiens praksis skal integreres i det daglige feltarbejde, hvor empiri indsamles. De arkæologiske undersøgelsesobjekter, som strategien orienterer sig imod, bør, af hensyn til ønske om data-volumen og -signifikans, optræde forholdsvis hyppigt på de arkæologiske lokaliteter. Indsamlet data skal være geografisk velrepræsenteret i forhold til (forskningsspørgs)målets sigte. Endelig skal de anvendte analysemetoder være såvel praktisk som økonomisk implementerbare i det daglige arkæologiske kap.8-arbejde.

Den strategisk forskningsbaserede indsamlingsstrategi gør det imidlertid ikke alene. For at udfordre det formodede potentiale om ny viden/teori, er det afgørende løbende at formulere mere snævre forskningsprojekter, der helt eller delvist er rodfæstet inden for strategiens empiriske fokusområde. Her har vi i 2018 modtaget bevilling fra Kulturministeriets Forskningsudvalg til forskningsprojektet *Årtusinders råvarer – ressourcernes geografi* (2018), hvor det inden for perioden 200-1200 e.Kr. ønskes undersøgt, *"...hvorledes ændringer i ressourcestrømme kan ses som en afspejling af den politiske udvikling i en europæisk kontekst; bl.a. Romerrigets opløsning, Frankerigets opblomstring, statsdannelsesprocesserne i Skandinavien... Spørgsmålet er, om der er sammenhæng imellem ressourcestrømmene på brugerniveau og de overordnede politiske strømninger og alliancer på eliteniveau, eller om ressourcestrømmene snarere skal forstås ud fra fx rene økonomiske og handelsmæssige forhold, hvor det politiske niveau ikke spillede en rolle?"*.

Litteratur

Bhaskar, R. 1975
A realist theory of science.
Leeds Books.

Buch-Hansen, H. og Nielsen, P. 2005
Kritisk realisme.
1. udgave, 2. oplag 2007. Roskilde.

Afgørende for forskningsprojektets vidensopbygning er altså netop spændingsfeltet mellem de naturvidenskabelige (materielle) og humanistiske (typologiske) proveniensanalyser, netop dér hvor de to kildegrupper møder deres begrænsning hver især. Det er nemlig i variationen af det bredspektrede datasæt, at der i dette projekt skabes grundlag for dyb viden og teoridannelse om såvel de økonomiske, sociale og mentale/ ideologiske aspekter.

Afslutning

Den akademiske praksis, der kan spores i forskning og forskningsbetinget dataindsamling (udgravning), vil altid stå i relation til et paradigme, og i perioder, hvor ét paradigme dominerer fuldstændig, vil vi som aktører opleve stor enighed om metode, databegreber osv. – altså hele den måde, vi producerer, opfatter og aktiverer viden på. Thomas Kuhn adresserede i *The Structure of Scientific Revolutions*, fra 1962 sådanne perioder præget af særligt dominerende paradigmer som *"normal science"*, hvor forskningsmiljøerne er meget produktive, men [kan man mene] samtidig præget af en form for stilstand/konsensus (Kuhn 1970). Anderledes forholder det sig i de perioder, hvor forskellige paradigmer indbyrdes konkurrerer, og hvor fag (re)definerer sig selv epistemologisk, teoretisk og metodisk, stiller nye typer spørgsmål, og i det hele taget benytter de muligheder, der pludselig – eller igen – er til rådighed for forskningen. Først eftertiden vil kunne vurdere, hvor vi i nutidens (felt)arkæologiske praksis – med stigende integrering af naturvidenskabelige analyser – befinder os i forhold hertil. Som fag bør vi dog, til enhver tid, omfavne de helt grundlæggende teoretiske debatter som også Sørensen italesætter, for det er hér, vores fag for alvor udvikler sig, og hér grundlaget for fremtidens viden udkrystalliseres.

Fossheim, Hallvard J. 2017
Science, Scientism, and the Ethics of Archaeology.
Norwegian Archaeological Review 50 (2), s. 116-119.

Hansen, J. 2006
Offertradition og religion i ældre jernalder i Sydsandinavien – med særlig henblik på bebyggelsesofringer.
Kuml 2006. s.117-75.

Spejlinger – den arkæologiske udgravning og formidling

Hansen, J. 2015

Landsbydannelse og bebyggelsesstruktur i det 1. årtusinde – et bebyggelsehistorisk regionalstudie bd. 1-3.

Ph.d.-afhandling. Syddansk Universitet.

Tilgængelig på:

<https://odense.academia.edu/jesperHansen>

Hansen, J., Petersen, H.C., Frei, K.M., Courtaud, P.,

Tillier, A.-m., Fischer, A. & Allentoft, M.E. 2017

The Maglemosian skeleton from Koelbjerg, Denmark revisited: identifying sex and provenance.

Danish Journal of Archaeology 6 (1), s. 50-66.

Kuhn, T.S. 1970

The Structure of Scientific Revolutions.

International encyclopedia of unified science vol. 2, no. 2.

University of Chicago Press. (Originaludgave 1962).

Kulturarvsstyrelsen 2009

International evaluering af vidensudviklingen i forbindelse med den arkæologiske undersøgelsesvirksomhed efter den nye museumslov fra 2002.

Kristiansen, K. 2014

Towards a new Paradigm? The Third Science Revolution and its Possible Consequences in Archaeology.

Current Swedish Archaeology, 22, 2014, s. 11-34.

Kristiansen, K. 2017

The Nature of Archaeological Knowledge and Its Ontological Turns.

Norwegian Archaeological Review 50 (2), s. 120-123.

Ling J., et al. 2014

Moving metals II: provenancing Scandinavian Bronze Age artefacts by lead isotope and elemental analyses.

Journal of Archaeological Science, 41 (1), s. 106-132.

Løvschal, M. 2016

Vidensopdagelse i store databaser og big data – udfordringer og perspektiver for dansk arkæologi. *Arkæologisk Forum* 34, s. 34-39.

Olsen, B. et al. 2012

Archaeology: the discipline of things.

Berkeley. University of California Press.

Pedersen, D. B. 2017

Impact. Redskaber og metoder til måling af forskningens gennemslagskraft.

Det frie Forskningsråd.

<https://ufm.dk/publikationer/2017/filer/impact-rapport-2017.pdf>

Sørensen, T. F. 2017

The Two Cultures and a World Apart: Archaeology and Science at a New Crossroads.

Norwegian Archaeological Review 50 (2), s. 101-115.

Wallace, S. 2010

Contradictions of Archaeological Theory: Engaging Critical Realism and Archaeological Theory.

Routledge. London & New York.

Årtusinders råvarer 2016

Tilgængelig på:

<https://museum.odense.dk/forskning/projekter/%C3%A5rtusinders-raavarer>

Årtusinders råvarer – ressourcernes geografi 2018

Tilgængelig på:

https://museum.odense.dk/media/13186538/%C3%85rtusinders-raavarer-ressourcernes-geografi_projektbeskrivelse.pdf

Arkæologisk Forum er et fagligt tidsskrift der søger at sætte det arkæologiske fag ind i en større sammenhæng – både videnskabeligt og samfundsmæssigt. Her kan både arkæologisk faglige og fagpolitiske emner behandles og debatteres.

Skriv til Arkæologisk Forum:

Arkæologisk Forum modtager gerne bidrag. Kontakt redaktionen, og få råd og vink om indhold, læsere, formaliteter, deadlines m.v.

Fagfællebedømmelse:

Generelt bliver tekster i Arkæologisk Forum fagfællebedømt. Fagfællebedømte artikler er markeret med en stjerne (*) ved forfatternavnet.

Kontakt:

redaktion@archaeology.dk
www.archaeology.dk

© Forfatterne og Arkæologisk Forum.

Artikler, indlæg og billeder må ikke mangfoldiggøres i nogen form uden skriftlig tilladelse fra redaktionen.

Redaktion:

Mette Palm (ansv. redaktør)
Jette Rostock
Anna Beck
Ole Thirup Kastholm
Signe Lützu Pedersen
Susanne Klausholm Dolleris

Udgiver:

Foreningen af Fagarkæologer – FaF

Forsidebillede:

"Er straks tilbage" – Holmegaards Glasværk.
© Anna S. Beck, Museum Sydøstdanmark.

Tryk og oplag:

Museum Vestsjælland trykker 250 stk.

Arkæologisk Forum udkommer:

maj og november

Abonnement og løssalg private:

175,- kr. årligt (2 numre)
87,50 kr. pr. nummer

ISSN 1399-5545



Foreningen af
Fagarkæologer
faf@archaeology.dk
www.archaeology.dk

Nr. 39
2018
Arkæologisk Forum